

Σεξουαλική Κακοποίηση - Παιδοφιλία

Τα τελευταία 15 χρόνια, κυρίως στο εξωτερικό, υπάρχει ένας αυξανόμενος αριθμός περιπτώσεων σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων που βρίσκει το δρόμο μέχρι τα δικαστήρια και φέρνει τα ίδια τα παιδιά στις δικαστικές αίθουσες ως μάρτυρες, αν όχι ως θύματα. Μια από τις υποθέσεις που είχε πάρει διαστάσεις μαζικής υστερίας στην Αμερική στα τέλη της δεκαετίας 1980, ήταν αυτή του βρεφονηπιακού σταθμού The Little Rascals Day Care, που κράτησε τους Αμερικάνους καρφωμένους στους τηλεοπτικούς τους δείκτες για περισσότερους από 6 μήνες, όπως περιγράφεται από τον Stephen J. Ceci (1995):

Ο Bob και η Betsy Kelly ήταν ιδιοκτήτες και λειτουργούσαν τον βρεφονηπιακό σταθμό The Little Rascals Day Centre στο Edenton της Βόρειας Καρολίνας των Ηνωμένων Πολιτειών. Ο σταθμός ήταν ιδιαίτερα προτιμητέος από μεγαλοαστικές τάξεις γονέων και οι ιδιοκτήτες του ήταν σεβαστά μέλη της κοινότητας. Η Betsy είχε τη γενική διεύθυνση του σταθμού ενώ ο άνδρας της Bob, διπλωματούχος εργολάβος υδραυλικών εγκαταστάσεων και επαγγελματίας του γκολφ, βοηθούσε όπου χρειαζόταν. Τοποθετημένος σε ένα ειδυλλιακό περιβάλλον, ο σταθμός ήταν πρώτος στις προτιμήσεις των γονέων, σε σημείο που οι ιδιοκτήτες του αναγκάστηκαν κάποια στιγμή να μετακομίσουν σε μεγαλύτερο κτήριο προκειμένου να ικανοποιήσουν την συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση. Όλα όμως άλλαξαν τραγικά τον χειμώνα του 1989.

Τον Ιανουάριο του 1989, μία μητέρα της οποίας το παιδί παρακολουθούσε το πρόγραμμα του παιδικού σταθμού, ισχυρίστηκε ότι ο Bob Kelly είχε σεξουαλικά κακοποιήσει τον γιο της μέσα στον σταθμό. Αυτή η κατηγορία διερευνήθηκε από την Brenda Torpin, μια επιθεωρητή της αστυνομίας του Edenton, καθώς και από την τοπική Κοινωνική Υπηρεσία. Βασισμένοι σε αρκετές από τις συνεντεύξεις παιδιών που παρακολουθούσαν το πρόγραμμα του σταθμού, οι υπεύθυνοι της έρευνας κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η κατηγορία ήταν βάσιμη.

Τον Φεβρουάριο του 1989, τρία επιπλέον παιδιά προέβησαν σε κατηγορίες. Σύντομα, ένα κύμα πανικού κατέκλυσε τη μικρή πόλη, καθώς οι γονείς άρχισαν να ανησυχούν σχετικά με το εάν το παιδί τους είχε πέσει θύμα κακοποίησης. Η τοπική αστυνομία συμβούλεψε τους γονείς να απευθυνθούν σε ειδικούς προκειμένου να εξετάσουν αυτό το ενδεχόμενο και τους έδωσε μια λίστα από προτεινόμενους θεραπευτές. Παρόλο που ελάχιστα παιδιά έδιναν απαντήσεις όταν τα ρωτούσαν οι γονείς τους και η αστυνομία σχετικά με το ενδεχόμενο, πολλά παιδιά προέβαιναν σε κατηγορίες μετά από επαναλαμβανόμενες συνεδρίες ψυχοθεραπείας. Μερικά από αυτά τα παιδιά δε, προχώρησαν σε κατηγορίες μετά από 10 μήνες θεραπευτικής παρέμβασης.

Τελικά, 90 παιδιά προχώρησαν σε κατηγορίες που αφορούσαν σωματική και σεξουαλική κακοποίηση και 85% από αυτά τα παιδιά αξιολογήθηκαν από τρεις ψυχολόγους. Οι περισσότερες περιπτώσεις κακοποίησης φάνηκε ότι έλαβαν χώρα ανάμεσα στο Σεπτέμβριο του 1988 και τον Δεκέμβριο του 1988. Παρόλο που οι αρχικές κατηγορίες αφορούσαν μόνο τον Bob Kelly, σύντομα επεκτάθηκαν, φέρνοντας ενώπιον του δικαστηρίου με σοβαρές κατηγορίες τουλάχιστον 12 άτομα της μικρής πόλης.

Το παράξενο είναι ότι κανείς από τους γονείς των παιδιών δεν είχε παρατηρήσει κάτι που να τους κάνει να υποπτευθούν ότι το παιδί τους είχε πέσει θύμα κακοποίησης μέχρι εκείνη τη στιγμή, ούτε κάποιο παιδί είχε προβεί σε αποκαλύψεις στο παρελθόν. Ακόμα και όταν οι γονείς πήγαιναν σε τυχαίες στιγμές στο σταθμό προκειμένου να πάρουν τα παιδιά τους νωρίτερα ή π.χ. επειδή είχαν να πάνε κάπου μαζί, ποτέ δεν είχαν παρατηρήσει κάτι ύποπτο. Μονάχα όταν άρχισαν να αυξάνονται οι κατηγορίες στη μικρή πόλη, οι γονείς άρχισαν να «θυμούνται» γεγονότα ή συμπεριφορές που μπορεί να σχετίζονταν με εγκληματική συμπεριφορά.

Η δίκη κράτησε αρκετούς μήνες με τον Bob να βρίσκεται ένοχος για 99 από τις 100 κατηγορίες κακοποίησης και να καταδικάζεται σε 12 φορές ισόβια και άλλα 6 άτομα να λαμβάνουν ποινές από φυλάκιση 7 χρόνων μέχρι ισόβια. Η δίκη ήταν από τις πιο ακριβοπληρωμένες στην ιστορία ενώ οι διαδικασίες ήταν πολύ δύσκολη λόγω της συμμετοχής των παιδιών που έπρεπε να αντιμετωπιστούν με διακριτικότητα αλλά και ακρίβεια. Το όλο γεγονός των καταθέσεων και της δίκης έγινε σε γειτονική πόλη, επειδή ήταν αδύνατο να γίνει δουλειά στο Edenton λόγω του λαϊκού αισθήματος που πίεζε για παραδειγματική τιμωρία των ενόχων. Όλοι οι κατηγορούμενοι φυσικά φυλακίστηκαν μέχρι που, τον Μάιο του 1997, όλες οι κατηγορίες που αφορούσαν στην υπόθεση ανετράπησαν, οι φυλακισμένοι αφέθηκαν ελεύθεροι και η υπόθεση έκλεισε μετά τη διαπίστωση από την εισαγγελία ότι είχαν γίνει κάποια «διαδικαστικά» λάθη.

Η σεξουαλική εκμετάλλευση, με την εξαίρεση του βιασμού και της αιμομιξίας, αναφέρεται στο DSM-IV στην κατηγορία Παιδοφιλία. Από την άλλη μεριά, η παιδοφιλία όπως ορίζεται στο εγχειρίδιο αφορά σε κάποιες μόνο περιπτώσεις σεξουαλικής εκμετάλλευσης / κακοποίησης, μια που αρκετά θύματα παιδόφιλων φτάνουν στην ενηλικίωση προτού αποκαλυφθεί το έγκλημα. Σε κάθε περίπτωση, οι κατηγορίες για παιδοφιλία προκειμένου να επιβεβαιωθούν και να υπάρξει κατάλληλη αντιμετώπιση, απαιτούν τη συνεργασία ενός αριθμού ειδικών (ιατρών, ψυχιάτρων, δικαστών, ψυχολόγων, κοινωνικών λειτουργών κ.α) με εμπειρία σε θέματα σεξουαλικής κακοποίησης. Γιατί; Διότι παρόλο που η σεξουαλική κακοποίηση θεωρείται ως ένα πολύ σοβαρό είδος κακοποίησης και παρά τα αυξανόμενα κρούσματα ανά τον κόσμο με τις περιπτώσεις των παιδόφιλων και τη χρήση του διαδικτύου ως μέσου διάδοσης πορνογραφικού υλικού, το βάρος - αν δεν είμαστε προσεκτικοί - μπορεί να πέσει τόσο πάνω στο θύτη όσο και στα ίδια τα παιδιά. Υπάρχει δηλαδή περίπτωση η κοινωνία μεν να ορμήσει με λύσσα πάνω στον ένοχο για σεξουαλική κακοποίηση παιδιού αλλά και να περιθωριοποιήσει το παιδί και την οικογένειά του. Δεν είναι σπάνιες οι προσπάθειες να κουκουλωθούν τέτοια εγκλήματα από την ίδια την κοινωνία ή να δημιουργηθεί ένα καθεστώς «γνωρίζω-αλλά-δεν-μιλάω» από τους συγγενείς.

Πολλά παιδιά διστάζουν και φοβούνται να αποκαλύψουν ότι έχουν πέσει θύματα σεξουαλικής κακοποίησης, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις που ο θύτης είναι μέλος της οικογένειας. Σε άλλες περιπτώσεις ο δράστης είναι ένα πρόσωπο σε θέση έμπιστου φίλου ή καθοδηγητή, όπως για παράδειγμα δασκάλου, προπονητή ή μπάιτμπεϊτ. Αρκετά παιδιά-θύματα είναι πολύ μικρά για να λεκτικοποιήσουν αυτό που τους συμβαίνει, μπορεί και να μη γνωρίζουν ότι αυτό που συμβαίνει είναι λάθος και κακό ή μπορεί να μη θυμούνται. Κατά συνέπεια, οι ειδικοί της ψυχικής υγείας οφείλουν να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί στη χρήση των λέξεων, πρέπει να μπορούν να αναγνωρίζουν τα σημάδια της παιδικής κακοποίησης και να είναι άριστα καταρτισμένοι και ενημερωμένοι πάνω στο συγκεκριμένο θέμα.

Η αστυνομία - όταν είναι εκπαιδευμένη από ειδικούς σε θέματα κακοποίησης - μπορεί να γίνει ένας πολύτιμος βοηθός στην πρόληψη και αντιμετώπιση προβλημάτων που προκύπτουν μέσα στην οικογένεια, αντί να περιορίζεται μόνο στο ρόλο του οργάνου που καταδιώκει τον εγκληματία. Παρόλο που παραδοσιακά η αστυνομία ασχολείται με καταγγελίες πολιτών, με περιπτώσεις εθισμού σε ουσίες, ξυλοδαρμών ή με συλλήψεις, αυτές οι ενέργειες όσο χρήσιμες και απαραίτητες κι αν είναι για το κοινωνικό σύνολο, δεν πρέπει να είναι οι μόνες που κάνει. Χρειάζεται να υπάρξουν στην Ελλάδα συμβουλευτικές υπηρεσίες που να συνεργάζονται με την αστυνομία και να αφήνουν ανοιχτά τα κανάλια επικοινωνίας ανάμεσα σε ειδικούς και οικογένεια. Με αυτό τον τρόπο οι αστυνομικοί θα κερδίσουν τον σεβασμό της τοπικής κοινότητας, όταν δηλαδή καταφέρουν να λειτουργήσουν υποστηρικτικά προς αυτή, ανοίγοντας την αγκαλιά σε ανθρώπους που δεν έχουν ποιον να εμπιστευτούν και φοβούνται.

Τι να κάνω για να “προλάβω” κάποιο συμβάν:

- 1) Μην πιέζετε τα παιδιά να φιλούν, να αγκαλιάζουν ή να κάθονται στα πόδια συγγενών.
- 2) Ελέγχετε πάντα τους ανθρώπους με τους οποίους αφήνετε το παιδί σας μόνο του να παίξει.
- 3) Κάντε αιφνιδιαστικές επισκέψεις στο σπίτι που έχετε αφήσει τα παιδιά με την νταντά. Πολλοί γονείς πλέον στο εξωτερικό χρησιμοποιούν κάμερες στο εσωτερικό του σπιτιού τους.
- 4) Παρατηρήστε τυχόν αλλαγές στη συμπεριφορά των παιδιών σας σε σχέση με κάποια άτομα του περιβάλλοντος. Τα περισσότερα περιστατικά κακοποίησης αφορούν σε οικεία προς την οικογένεια πρόσωπα.
- 5) Αφήστε τα παιδιά να σας μιλήσουν για αυτά που τους συμβαίνουν, αβίαστα. Χρησιμοποιείτε συμβολικό παιχνίδι για την ανίχνευση των συναισθημάτων τους.
- 6) Μάθετε στα παιδιά σας τον “κανόνα του εσώρουχου”, διδάξτε τους να μην αφήνουν άλλα πρόσωπα να τους ακουμπούν στο σώμα.
- 7) Ελέγξτε τα πρόσωπα που δουλεύουν στους παιδικούς σταθμούς. Ακόμα και αν δεν μιλάμε για περίπτωση κακοποίησης, κάποιοι σταθμοί δυστυχώς έχουν βοηθητικό προσωπικό που εκφοβίζει ή παρενοχλεί παιδιά (bullying).
- 8) Αν δεν είστε απολύτως σίγουροι για κάτι, απευθυνθείτε σε ειδικό της ψυχικής υγείας.